

GRATTIS!

”Jag var nu kommen på fjällen. Alltomkring mig lågo de snöiga berg, jag gick på snön såsom om starkaste vintern. Den ljuva gröna marken, som tillförne alternerat med snön, sågs icke mer, de ljuva blomster gåvos icke här, utan hela fältet var övertäckt med en vit snö. Det kalla östanvädret drev oss fort, att vi esomoftast föllo omkull och trillade ned långa stycken för berget. Regnet, som på sidorna kom, var här islag, som fäste sig som en isskorpa på skorna och ryggen. ... När vi emellertid omsider kommom neder, vad fick icke jag för nöje för min trötta kropp. Jag kom då utur ett kallt och fruset fjäll, neder uti en varm och sjudande dal. Jag satte mig neder att äta smultron. Istället för snö och is såg jag gröna örter stå uti sin ljuvaste flor och så högt gräs hade jag aldrig sett på någon ort. Istället för starkt väder en förträffelig lukt av Trifolio florente och andra örter. O formosissima aestas! (Åh, ljuvaste sommar!).”

Det är Linné som skriver det här i dagboken från sin Lapplandsresa. Det är den 11:e juli, 1732. Han har kommit från Viirijaure, gått över glaciären Flatkjölen och kommit ner till Törrfjorden och dalarna på den norska sidan, där han nu vilar ut.

Själv bor jag sedan många år vid en annan dal. En låg, långsträckt dalgång, strax utanför Uppsala. En gång en havsvik, senare en alltmer uppgrundad segelled, men av vattnet finns det numer bara kvar en trög och vindlande liten å. Om somrarna är växtligheten här frodig, prunkande och var säkert än mer så på Linnés tid. Det här är nämligen också hans marker. ”Den ljuvliga dalen.”, så kallade han den. Eller ”Floras lustgård.” Hit ut, längs Hågadalen ut till Gottsundaängarna, gick några av hans bejublade exkursioner, då han höll hov för sina studenter, trollband dem med sina kunskaper och sin personlighet, kvick, slagfärdig, karismatisk.

Carl von Linné. Blomsterkonungen. Jag skänker honom nästan alltid en tanke när jag går här. Jag tror att vi här hemma lite till mans har svårt att till fullo inse hans storhet, hans internationella status. Strindberg och Zlatan för ursäkt, men de spelar båda i en annan division. Linné är utan konkurrens vårt största namn världen över. Vilket säkerligen skulle ha glatt honom oerhört att höra, äregirig intill inbilskhet som han också var!

Men som sagt, vi har nog svårt att inse det här. Han står oss för nära, helt enkelt. Med Linné är det ungefär som med bibeln. Vi behöver inte tro på den, inte ens ha öppnat den, vi har den ändå någonstans i förlängda mårmen. Jag kan se min pappa framför mig, hur han med de grova småbrukar- och skogsarbetarhänderna varsamt stryker undan blåbärsriset, visar på de små späda klockorna, talar om det här är Linnés egen blomma, den han tyckte bäst om, Linnea Borealis.

Ja, vi har honom med oss, vare sig vi vill det eller inte. Och han har påverkat oss på andra sätt, inte bara genom botaniken. Hans inflytande över svensk litteratur har varit enormt. Att naturen ofta är så intensivt närvarande hos svenska författare, det beror nog till stor del på den grund han lagt. Han ekar ner genom seklerna, hörs hos både hos den nämnde Strindberg och Harry Martinsson, hos Sara Lidman och Kerstin Ekman. För att bara nämna några.

Och nu fyller han snart trehundra. Ja, nästa år, om vi ska vara petiga. Men vi kan väl fira honom redan nu och här? Och varför inte med lite musik. Vad ska vi välja? Inga tidstypiska menuetter och gavotter, tack. Nej, tänk tillbaks till inledningen, Lapplandsresan. Den är hans viktigaste resa och också startskottet för hans karriär, men det vet han ännu inte. Han är tjugofem, en okänd student än så länge och han bara njuter i fulla drag, föreställer jag mig, där han sitter mitt i fjällvärlden, i den ”ljuvaste sommar” efter att ha kommit ner från glaciärens is

och snö. Och vi låter den samiska sångerskan Marie Boine sjunga för honom, om Sarahkas vin. *Sarahka viina.*

Sarahka, födandes gudinna hos samerna får bjuda på en födelsedagssup och gratulera, där i det höga gröna gräset, där han sitter mumsande på smultron

Skål, Kalle! Och ha den äran! För den kommer du att få, mer än du kunnat drömma om!

Kulturriket i P4